CHRONOTETANNYMENICON
(ÎNCETINIREA TIMPULUI)

— “Chronotetannymenicon”
1993 —

de David Wishart J.

Traducerea: Mara Costache

În acea duminică, patru dintre noi am cinat la un mic hotel, de lângă Richmond. Stăteam în hol, privind spre grădină, cu pipele aprinse şi vestele descheiate, pălăvrăgind verzi şi uscate: despre perspectivele războiului dintre China şi ţar pentru deţinerea Uzbechistanului, despre vizita reginei, despre dezvăluirile presei de scandal referitoare la infidelităţile prinţului Albert.

— Ciudat! Foarte ciudat! exclamă dintr-o dată Poetul, care stătea lângă fereastră.

— Ce anume? a întrebat Avocatul.

— Uitaţi-vă la norii din fereastra verandei.

Am privii în direcţia respectivă. Cu ferestrele ei arcuite în faţada hotelului, veranda era aproape perpendiculară pe masa noastră. Ultimul ochi de geam împărţea vertical cerul din partea dreaptă şi această linie divizoare servea ca o balama pentru iluzia optică. Norii, împinşi de un vânt puternic, se mişcau rapid de la dreapta la stânga cerului, în timp ce imaginile lor zburau în direcţia opusă. Efectul era aproape hipnotic.

— Nimic ciudat, spuse Savantul şi începu să vorbească pe larg despre legile reflexiei şi refracţiei.

Poetul ascultă politicos, deşi muşchii feţei i se încordau la răstimpuri, ca şi cum ar fi înăbuşit un căscat.

— Înţeleg, spuse în cele din urmă. Îţi rămân îndatorat. De fapt vroiam să şitu de ce anume reflexiile se mişcă mai repede decât lucrurile reale.

Savantul deschise gura, apoi o închise. Avocatul izbucni în râs.

— Ei bine, vorbeşte! zise el. Răspunde-i omului!

— Cred că vei găsi, spuse Savantul cu oarecare asprime, că ambele călătoresc exact cu aceeaşi viteză. Oarecare diferenţă - arătă el către o sticlă de vin de lângă cotul Poetului poate fi atribuită altor factori.

Când râsul care-i cuprinse pe toţi se stinse, adăugă:

— Desigur, orice s-ar întâmpla, efectul ar trebui să fie opus.

L-am privit cu atenţie.

— Cum asta? întrebă Avocatul.

— După legile fizicii, orice obiect care-şi schimbă direcţia pierde energie. Fiind compuşi din lumină reflectată, norii din

geam ar trebui să se mişte mult mai încet.

— Haide, haide! am spus. Nu suntem chiar atât de lipsiţi de cunoştinţe ca prietenul nostru. Mai ştim şi noi câte ceva... În primul rând, lumina nu are masă, aşadar nu respectă legile materiei. În al doilea rând...

Savantul ridică mâna.

— Un moment, interveni el, într-adevăr se presupune că lumina nu are masă, dar noi nu putem accepta o asemenea ipoteză ca pe un fapt dovedit.

— Ce spui însă despre Teoria Relativiiăţii a lui Ricci? am obiectat. Ai fi de acord cu el că viteza luminii trebuie să fie o constantă?

Savantul îşi ridică pipa şi o aprinse, câştigând timp de gândire.

— Ştii, desigur, începu el, că în fizica newtoniană timpul este o constantă. În timp ce mişcarea, ca aplicată masei, este un factor variabil?

— Desigur. Natural. Dar...

— În fizica lui Ricci, timpul este o variabilă ce se schimbă pe măsură ce un corp în mişcare se apropie de constanta vitezei luminii...

-— Da şi tocmai de accea...

— Ce vreau să-ţi spun, urmă el, nesocotindu-mi cuvintele, este că dacă se poate demonstra că lumina are masă, anomaliile existente între cele două sisteme nu trebuie să fie ireconciliabile. Va depinde numai de circumstanţe care din cele două sisteme operează la un moment dat. Desigur, dacă cele două sisteme sunt unul şi acelaşi, trebuie să existe reciprocitate. Cum timpul e o variabilă în fizica lui Ricci, în timp ce viteza luminii este constantă, la Newton, unde timpul e constant, viteza luminii trebuie să admită variaţie, *dacă lumina are masă.* Înţelegi ce vreau să spun?

M-am uitat la Avocat. Încuviinţa judicios din cap, dar ochii priveau în gol. Poetul îşi pierduse tot interesul pentru conversaţie şi privea pe fereastră la două femei care se plimbau pe pajişte. Chiar şi mintea mea era departe de a fi clară şi regretam deja a treia sticlă de Bordeaux.

— Problema este, am spus, că nici o teoretizare nu admite dovezi empirice. Am putea studia deformările timpului încercate de un călător într-o rachetă ce se deplasează cu viteza

luminii, dar ...

— Nu există nici o deformare, mă întrerupse Savantul. Un asemenea călător n-ar simţi nimic. Timpul lui subiectiv ar fi acelaşi cu al tău şi al meu. Neconcordanţa ar deveni aparentă numai dacă cele două linii temporale s-ar reuni după aceea.

— M-am exprimat greşit, am încuviinţat. Vroiam să spun că o călătorie la asemenea viteze rămâne doar o posibilitate teoretică.

— Uiţi că avem o alternativă.

— Care?

— În loc să grăbim călătorul, putem încetini lumina.

— Cu siguranţă, e la fel de imposibil!

— Crezi? şopti Savantul.

Tonul vocii sale, mai degrabă decât întrebarea, m-a pus pe gânduri. Dar, deşi l-am tras de limbă şi am recurs în final la cuvinte şi tactici pe care nici un gentleman n-ar trebui să le folosească împotriva altuia, nu s-a lăsat atras. Şi, pentru moment, aici s-a oprit problema.

Invitaţia de a cina, acasă la el, în următoarea vineri, a trezit în mine speranţele unei dezvăluiri secrete. Am cinat singuri, însă când, din modul în care ocolea orice aluzie, a devenit clar că subiectul rămâne închis, cu greu mi-am putut stăpâni un sentiment de dezamăgire.

Stăteam de o bună bucată de vreme - lângă coniacul şi ţigările noastre, vorbind de una de alta, când s-a ridicat brusc şi, fără o schimbare perceptibilă a tonului, a spus:

— M-am gândit că am putea coborî în laborator pentru o clipă.

Fără nici un cuvânt, dar oarecum curios, l-am urmat spre scări. Laboratorul se găsea în pivniţă şi ar fi făcut cinste oricărei catedre de fizică a unei universităţi mijlocii. Savantul m-a condus într-un colţ, la o masă din oţel, pe care se afla o cutie de dimensiunile uneia de ceai. După ce-am aruncat o privire gazdei mele, să mă asigur că nu-mi va da nici un ajutor sau vreo informaţie, m-am apropiat să o cercetez.

Era făcută din ceva care părea metal negru şi avea un capac fixat cu o încuietoare micuţă.

— Nu, n-o deschide încă! spuse Savantul. Stătea lângă mine cu mâinile încrucişate, zâmbind indulgent precum cineva

care priveşte un copil curios care cercetează o jucărie nouă.

Am ridicat cutia s-o privesc dedesubt. Mai bine spus, am încercat s-o ridic, dar s-a dovedit grea ca plumbul. În cele din urmă am reuşit s-o clintesc aproape un centimetru - îndeajuns ca să văd că nu era îngreunată la bază - apoi am coborît-o cu grijă la loc.

— Ce-i înăuntru? l-am întrebat. Lingouri de aur?

Zâmbetul Savantului se mări.

— Nimic, răspunse. Acum deschide-o şi uită-te.

Aşa am făcut. Cutia era goală. În mod ciudat, foile metalice care alcătuiau pereţii erau subţiri de aproape şase milimetri.

— Îmi pare rău, am spus, dar va trebui să-mi explici.

— Într-o clipă. Îşi privi ceasul de aur din buzunarul vestei. Apoi, după o scurtă ezitare, ridică mâna spre mine: Cred că l-am putea folosi pe al tău, dacă nu te superi.

Derutat, dar din ce în ce mai curios, am scos ceasul din buzunar şi l-am desfăcut de pe lănţug. Savantul îl privi o clipă, apoi se uită la al lui şi mi-l arătă.

— Două minute diferenţă, spuse el. Eşti de acord?

L-am privit. Ceasul lui arăta zece şi douăzeci şi şapte, al meu aproape zece treizeci. Am încuviinţat din cap. Băgă ceasul înapoi în buzunarul vestei.

— Pune-ţi ceasul în cutie şi închide capacul.

După ce am făcut-o, m-a condus la o tablă montată pe peretele opus al laboratorului.

— Principala mea problemă, spuse el, este a ordinelor de mărime. Lumina călătoreşte cu trei sute de mii de kilometri pe secundă. Pentru ca timpul să devină o variabilă, fizica lui Ricci cere ca subiectul - călătorul ipotetic din rachetă - să fie accelerat la viteza luminii. Eşti de acord?

Am aprobat din cap.

— Cunoşti desigur Contracţia Filzgerald-Lorentz.

— Aminteşte-mi-o.

— Este destul de simplă. Se întoarse la tablă: Să considerăm un obiect de lungime L_0, După accelerarea la viteza luminii, noua lui lungime, L, se va re duce conform Contracţiei după cum urmează:

Şi-a scris:

$L = L_0\sqrt{1 - v^2/c^2}$

— V este viteza obiectului şi c este viteza luminii, înţelegi?

— Până aici, da, am răspuns precaut.

— Acum, în ceea ce priveşte timpul, continua el, există un efect similar de *alungire,* exprimat desigur invers.

$T = T_0 / \sqrt{1 - v^2/c^2}$

— Firesc, la viteze normale, $\sqrt{1 - v^2/c^2}$ produce un rezultat foarte apropiat de l. Dacă dorim să lungim timpul, să-i dublăm valoarea obişnuită, atunci factorul Fitzgerald-Lorentz trebuie redus astfel:

$\sqrt{1 - v^2/c^2} = ½$

Acum eram cu totul pierdut şi nu puteam decât să aprob din cap. El însă uitase de orice reacţie din partea mea.

— Ridicând la pătrat în ambele părţi, rezultă:

$1 – v^2/c^2 = {}^1/_4$

— Adică:

$v^2/c^2 = ¾$

— Aşadar:

$v/c = \sqrt{3}/2 = 0.8$, ie ${}^4/_5$.

A scris această ultimă expresie cu o înfloritură şi s-a întors spre mine ca şi cum s-ar fi adresat unei aule de studenţi.

— Înţelegi acum, desigur, ce am vrut să-ţi spun despre ordinele de mărime.

Am zâmbit prosteşte şi n-am răspuns nimic.

— Dacă dorim, continuă el, să mărim timpul de două ori faţă de lungimea lui obişnuită, atunci trebuie să reducem viteza luminii până când aproximează mersul obişnuit al omului. Rezultă că trebuie să fie încetinită de un factor de ordinul lui zece la a opta.

Adăugate la sfârşitul a ceea ce, pentru mintea mea neobişnuită cu matematica, păruse o expunere perfect raţională şi coerentă, concluziile Savantului veniră aproape ca un şoc fizic.

— Dar e imposibil! am exclamat.

În loc să-mi răspundă, se apropie de masa pe care se afla cutia.

— Scoate-ţi ceasul, spuse, şi hai să vedem.

Şi-a ridicat şi el ceasul şi le-am comparat.

Ambele indicau zece şi treizeci şi două de minute.

Am privit ca un idiot, dar nu era nici o greşeală. Vorbise

vreme de peste cinci minute, totuşi, ceasul din cutie măsurase mai puţin de jumătate din timpul respectiv.

— Secretul, desigur - explică Savantul - se află în compoziţia sticlei din care e făcută cutia. În cazul sticlei normale, o rază de lumină va trece aproape nestânjenită, iar dacă sticla constituie un impediment prea mare, atunci nu va mai trece deloc. Această „sticlă lentă” - denumirea, pot să-ţi spun, nu-mi aparţine, ci este inventată de capabilul meu asistent domnul Robert Shaw — este în acelaşi timp incredibil de densă şi total permeabilă pentru lumină.

— Dar e complet opacă, am protestai.

Savantul şi-a pocnii fruntea exasperat.

— Sigur că aşa pare unui observator extern, zise el. Reducerea vitezei luminii, are un efect subiectiv similar alungirii puternice a lungimii de undă. Imaginează-ţi dacă doreşti o cale printr-un labirint aproape infinit de pereţi uşor curbaţi care reflectă lumina. Ea călătoreşte pe această cale, izbindu-se dintr-un perete în altul, pierzând din viteză pe măsură ce înaintează, până când iese, în sfârşit, din labirint şi este eliberată. Înţelegi?

Mă tem că până la acel punct ascultasem doar pe jumătate. Spre deosebire de prietenul meu, nu sunt un om de ştiinţă în adevăratul înţeles al cuvântului. Ca şi poetul Horaţiu, cred că un lucru nu are un scop anume până ce nu luceşte de uzură. Acum, în timp ce priveam incredibila cutie din sticlă, simţeam că nervii mi-o luau razna. Am simţit că mintea îmi creşte de o sută de ori, apoi de o mie, până când atinse dimensiunile Palatului de Cristal al lui Paxton. Ai doilea gând al meu, urmărindu-l din aproape pe primul şi fiind legat de el, era că jubileul de diamant al Reginei avea să fie peste numai un an.

Cele două gânduri s-au unit cu forţa explozivă a unei mici încărcături de dinamită.

— Presupun, dragul meu, am spus, că nu te-ai gândit la aplicaţiile practice...

Construcţia unui Chronotetannymenicon (cuvântul, pentru cei care nu cunosc limba greacă, înseamnă „*locul timpului extins*”) a durat câteva luni. Iniţial a fost plănuit să rivalizeze în mărime cu Palatul de Cristal, dar chiar folosind cel mai modern schelet din oţel aliat cu titan, secţiunile pereţilor din sticlă s-au dovedit prea grele. De aceea construcţia a fost

reproiectată pentru a avea numai două niveluri, acoperind o suprafaţă de nici o mie de metri pătraţi, şi a fost localizată în nordul parcului Hyde.

Efectul temporal al construcţiei a fost testat accidental, la numai patru ore după încheierea structurii. Cobaiul nostru involuntar a fost antreprenorul pentru pardoseală, care a petrecut o oră subiectivă în interior, pentru a descoperi la plecare că nu trecuseră decât douăzeci şi şapte de minute. Din nefericire, dar de înţeles pentru el, a povestit totul presei, rezultatul fiind că, deşi Chronotetannymeniconul nu era pregătit să fie deschis publicului în următoarele şase săptămâni, proprietăţile sale unice erau deja cunoscute: un fapt care s-a dovedit a fi de mare importanţă pentru desfăşurarea următoarelor evenimente.

Primul indiciu al unei nereguli a sosit la scurt timp după terminarea exteriorului. Eu şi prieienul meu, Savantul, am fost chemaţi într-un birou la Guvernul Britanic.

— Se pare, spuse cu grijă funcţionarul însărcinat cu rezolvarea problemei, că avem o scurgere.

Savantul se încruntă. Fără să fie invitat, s-a aşezat pe scaunul din faţa biroului.

— În ce fel? întrebă.

Funcţionarul examină scrisoarea.

— Compania de asigurări din clădirea alăturată Chronotetannymeni-conului se plânge de faptul că personalul, după o zi normală de lucru, de la nouă la cinci, descoperă la plecare că este şase fără un sfert. Ridică privirea: Fără să fie subiectiv, directorul companiei nu doreşte să plătească orele suplimentare care nu sunt necesare bunului mers al ştiinţei.

— Vreţi să spuneţi că *pierd* timpul? întrebă amicul meu.

Funcţionarul îi înmână scrisoarea.

— Faptele sunt exact cum vi le-am descris.

Savantul citi scrisoarea şi rămase pentru câteva minute pe gânduri, în cele din urmă, spuse:

— Atunci, nu e o scurgere. E altceva.

— Poate că aţi putea fi mai puţin obscur, domnule.

Savantul scoase un carneţel din buzunarul jachetei.

— Problema mi-a apărut deja ca o posibilitate teoretică, într-o formă puţin diferită. Dat fiind că lumina trece nu numai din exterior spre interior în Chronotetannymenicon, ci şi invers,

ar trebui ca în punctul de ieşire, pentru a ne conforma continuumului nostru temporal de zi cu zi, să o accelerăm instantaneu cu un factor de putere de ordinul lui zece la puterea a şaisprezecea - luând desigur în considerare atât încetinirea iniţială, cât şi cea cauzată de a doua trecere prin sticla lentă. Volumul de energie necesar va fi cu siguranţă suficient dacă ar fi obţinut direct din mediul înconjurător, astfel încât să producă o coborâre instantanee a temperaturii de la suprafaţă cu aproximativ nouăsprezece grade pe o întindere de opt sute de kilometri pătraţi.

Imediat s-a aşternut o linişte totală.

-— Nu v-aţi gândit că se cuvine, spuse funcţionarul în sfârşit, să fim informaţi despre această problemă, înainte ea Chronotetannymeniconul să fie construit?

Savantul îşi închise cu zgomot notesul.

— Bineînţeles că nu. Nu aveam nici un motiv s-o fac.

— Pot să vă întreb de ce?

— Pentru că o asemenea scurgere nu se mai petrecuse. Dacă s-ar fi întâmplat, ar fi avut loc în stadiul experimental.

Funcţionarul se relaxă. Am observat că fruntea îi era brobonită de sudoare.

— Atunci, observă el, nu pricep ce legătură are cu problema actuală.

— Am dorit doar să arăt, spuse Savantul, că odată cu întoarcerea la fizica newtoniană, lumina invocă a treia lui Lege. Echilibrul trebuie zdruncinat şi energia acceleratoare trebuie să vină de undeva. Este interesant - şi fericit pentru noi - că reacţia egală şi opusă ar trebui să fie mai degrabă temporală decât fizică.

— Dar reacţia nu este una egală. Angajaţii pierd doar minute, nu ore.

— Îmi imaginez, spuse Savantul, că efeclul se micşorează invers proporţional cu pătratul distanţei.

— Atunci consideraţi fenomenul lipsit de importanţă? Uşurarea din vocea funcţionarului era evidentă.

— Desigur, spuse Savantul, Poate fi necesară evacuarea clădirilor imediat alăturate, dar nu prevăd alte probleme.

Şi totuşi, aici greşise în mod grav.

Raţionamentul lui era eronat şi a devenit dureros peste

numai câteva zile. Plângerile s-au transformat dintr-un pârâiaş într-o inundaţie. Compania de asigurări a fost nevoită să-şi mute personalul în alte birouri, în timp ce multe alte firme, de pe o rază ce creştea continuu, erau afectate. La plângerile lor s-au adăugat cele ale proprietarilor particulari din zonă, şi, cel mai rău, presa ataca puternic împingând totul la dimensiunile unei catastrofe.

Primele tulburări au apărut înainte de sfârşitul săptămânii. Au început sub forma unor proteste disciplinate, organizate de grupuri anarhice, preocupate numai de discreditarea guvernului. Dar imaginea Chronotetannymeniconului, ca o lipitoare temporală diavolească, a atins pe moment latura superstiţioasă a clasei de jos, rezultând creşterea cu rapiditate a mişcărilor protestatare ale maselor populare. Chronote-tannymeniconul a fost imediat încercuit, dar violenţa s-a răspândit până când autorităţile au pierdut, practic, controlul asupra zonei înconjurată de Hyde Park, străzile Praed şi Edgeware şi au fost forţaţi să cheme trupele călare. Lipsită de corul oratorilor, mulţimea s-a strâns sub Marble Arch şi în mijlocul unor discursuri aţâţătoare, au ars portretul Savantului.

În ziua următoare am primit un mesaj de la prietenul meu, cerându-mi să mă întâlnesc cu el în Hyde Park. Atât parcul, cât şi zona înconjurătoare, erau acum un câmp minat, dar permisul meu guverna-mental făcu minuni şi sergentul de pe baricada salută şi mă lăsă să trec.

Savantul stătea lângă un grup de ofiţeri şi civili. Era cufundat în discuţie cu un domn în vârstă, înalt, puţin gârbovit, în redingotă. Când mi-am salutat prietenul, celălalt se întoarse spre mine. Era chiar primul ministru. Desigur, m-aş fi scuzat imediat şi aş fi plecat, dar omul mă salută dîn cap. Chiar dacă era tras la faţă, vocea, care fusese pentru aproape două generaţii vocea Britaniei, nu-i tremura deloc.

— Ei bine, spuse el, fă tot ce poţi mai bine. Ţine-mă la curent.

Fără alt cuvânt se depărtă încet în direcţia Catedralei Sf. James şi a Palatului.

Am prins braţul prietenului meu şi el s-a întors să mă întâmpine. Am fost şocat de schimbarea dîn înfăţişarea lui. Respectul şi siguranţa pe care le impunea dispăruseră. În locul

lor, se zărea o sălbăticie bolnavă şi era evident că renunţase la a mai da atenţie înfăţişării sale.

— Pentru numele lui Dumnezeu, am spus, ce se întâmplă?

În locul unui răspuns, îmi arătă spre nord, spre strada Bayswater şi Chronotetannymenicon.

M-am uitat către locul arătat. Deşi ne găseam în mijlocul dimineţii, într-o strălucitoare zi de octombrie, marginea parcului era încă umbrită şi, cu cât priveam mai atent, cu atât realizam că, înapoia umbrei exista o întunecime pe care ocbii mei nu o puteau pătrunde.

— Se întinde, spuse Savantul. Se întinde mai repede decât crezusem că-i posibil.

— Dar ai spus că efectul se va stabiliza...

— Am greşit. Am crezut că lumina îşi va mări instantaneu viteza după ce părăseşte sticla. Evident că nu aşa stau lucrurile.

— Totuşi nu poate fi ceva foarte important.

A murmurat o înjurătură. Apoi. stăpânindu-se cu oarecare dificultate, a continuat într-o parodie a stilului său academic:

— Mai întâi de toate, hai să facem o deosebire între timpul *lent,* cel din interiorul Chronotetannymeniconului şi timpul *rapid,* fenomenul care este responsabil de... tulburările apărute.

Când a spus cuvântul „tulburările”, îmi oferi un zâmbet înspăimântător.

— Câmpul timpului rapid a început la marginea sticlei şi s-a exlins - mai slab, desigur, în relaţie cu legea pătratului invers - cam cincizeci-şaizeci de metri. Presupunând cum am zis, că fotonii au fost acceleraţi instantaneu, nu am văzut nici un motiv ca situaţia să se schimbe.

— Dar, am zis... Mi s-a făcut semn să tac.

— Oricum, continuă el, apare că, pe măsură ce părăseşte Chronotetannymeniconul, lumina se deplasează o durată infima cu o viteză *mai lentă* decât cea de trei sute de mii de kilometri pe secundă. Pentru a compensa această diferenţă sub legile newtoniene există o uşoară modificare temporală reactivă în timpul lent, care persistă până când situaţia se stabilizează. Aceasta extinde condiţiile anormale prin care lumina este obligată să se mişte în spatele sticlei şi procesul se repetă şi se consolidează. Ca efect, Chronotetannymeniconul construieşte serii de învelişuri de timp lent, ca foile unei cepe, iar cu fiecare

coajă câmpul timpului rapid este împins mai departe, şi tot mai departe, spre exterior.

— Şi dacă procesului i se permite să continue?

A ridicat o faţă istovită, dar nu a răspuns.

— Atunci trebuie oprit, am spus, trebuie să demontăm aparatul până nu e prea târziu.

— Este deja prea târziu, îmi şopti, pentru că nu mai putem ajunge la el.

Cuvintele lui m-au îngheţat. Am privit din nou spre umbra din marginea parcului, şi am avut pe moment viziunea unui organism viu, întinzându-se ca un cancer pentru a înghiţi întreaga Londră. M-am cutremurat.

— O să-ţi aminteşti, spunea prietenul meu, paradoxul lui Zenon cu Ahile şi broasca ţestoasă. Oricât de repede ar alerga Ahile, când va atinge punctul unde fusese broasca, ea se va fi mişcat deja. Asta arată perfect situaţia noastră. Anomaliile temporale provocate de Chro- notetannymenicon fac imposibila apropierea noastră: cu cât ne apropiem, cu atât el se retrage, rămânând să ne chinuiască, mereu, dincolo de puterea noastră de atingere. Priveşte şi convinge-te!

În timp ce vorbea, am fost conştient de siluetele ce se mişcau în întuneric. La început păruseră imateriale, ca stafiile, îndepărtându-se cu o incredibilă încetineală. Acum, pe măsură ce se apropiau, puteam să văd că erau soldaţi obişnuiţi, în ţinută de război şi, deşi încă destul de departe ca să le pot vedea chipurile, mersul lor împleticit dovedea oboseala lipsită de speranţă a armatei în retragere.

Pe măsură ce se apropiau, din partea stângă răsună o bubuitură de mortieră, apoi a doua, şi alte două. Am privit obuzele arcuindu-se deasupra beznei şi căderea către centrul acesteia, precum nişte pietre aruncate într-un iaz. Am aşteptat exploziile, dar nu s-a auzit nimic. Întunericul le-a absorbit fără a lăsa măcar sunetul trecerii lor. Prietenul meu le-a privit cu un zâmbet amar.

— Sunt complet inutile. Le-am spus că, relativ vorbind, un glonte sau un obuz nu se mişcă mai repede decât un om şi, deci, nu-şi va atinge niciodată ţinta. Oricum, nu poate face nimic rău, nu va avea efectul scontat. Dar lasă-i să se distreze.

Aşa a început atacul Chronotetannymeniconului. Când am

plecat, soldaţii inslalau pe poziţie o baterie de tunuri grele, dar, cred că şi ei renunţaseră să mai spere la victorie.

În acea seară am fost agitat, nervos şi deprimat. Era o noapte liniştită şi după cina la Cunnigham în strada Curzon, în loc să revin la apartamentul meu din Burlon Place, m-am trezii plimbându-mă spre est, de-a lungul bulevardului Picadilly, spre Nelson Memorial. În ciuda vremii blânde, doar câţiva oameni erau afară şi capitala avea un aer de doliu pe care, luminile strălucitoare încercau să-l înlăture. Am trecut de Memorial cu uriaşele lui tunuri de bronz, având în minte bubuitul celor din Hyde Park şi am continuat să merg pe strada Shaftesbury - intenţia mea fiind, presupun, să-mi alung gândurile întunecate: un muzical, poate, sau ultima operetă a lui Gilbert şi Sullivan. Oricum, panourile de afişaj au produs în mine doar un sentiment de greaţă şi m-am trezit că picioarele mă duceau către New Globe şi „Hamlei” jucat de Compania Regală Shakespeare.

Îmi amintesc puţin din spectacol, bun fără îndoială, căci trebuie să fi aţipii. Când m-am trezit, piesa trecuse de jumătatea actului trei. Hamlet tocmai se confruntase cu Regina. Polonius îşi găsise sfârşitul şi Prinţul îi povestea mamei lui cum intenţiona să-i împiedice pe Rozecrantz şi Guildenstern:

„Şi va fi greu,
Dar voi săpa cu un yard mai jos de minele lor,
Şi le voi arunca spre lună.”

Cred că în starea mea semi-ameţită am răcnit. Sigur că-mi amintesc cercul feţelor speriate şi jignite din jur şi mâinile „oficiale” aruncându-mă în stradă. În timp ce încercam să le explic, cât de tare puteam, că *lumina nu poate trcce prin pământul solid.*

Am parcurs distanţa dintre strada Shaftesbury şi Hyde Park în fugă. Astfel mi-am pierdut pălăria şi am trecut prin trei ocazii mai apropiate de moarte decât fusesem vreodată în viaţa mea. În sfârşit, mi-am făcut loc şi am alergat către locul unde-mi văzusem pentru ultima oară prietenul.

Desigur, nu mai era acolo, dar l-am recunoscut pe ofiţerul de artilerie pe care îl văzusem în acea dimineaţă comandând şi poziţionând tunurile. Chiar şi în starea mea, am observat cu un amuzament detaşat că ochii îi erau atraşi de apariţia mea răvăşită.

— Un tunel! am bolborosit. Putem să-l aruncăm în aer de dedesubt!

Mai este puţin de povestit. Linia Metroului dintre Marble Arch şi Poarta Lancaster trece aproape direct pe sub nordul străzii Bayswater, în câteva ore fusese închis, un tunel fusese excavat spre un punct direct sub Chronotetannymenicon şi o uriaşă încărcătură de dinamită instalată acolo, împreună cu Savantul, am privit cum s-au apropiat contactele şi, în cuvintele Prinţului Danez, am aruncat spre Lună porcăria.

Prietenul meu n-a putut supravieţui distrugerii creaţiei minţii sale. Cu sufletul şi spiritul distrus, şi arătat cu degetul pe stradă, a părăsit Londra, îndreptându-se spre Continent. Câteva luni mai târziu, o telegramă din Interlaken m-a anunţat că murise în somn.

Mi s-a spus că însemnările lui, împreună cu detaliile procesului de producere a sticlei lente, n-au fost distruse, ci stau ascunse în beciul de sub Whitehall. Poate că într-o zi, alt savant va prelua problema pusă într-un mod atât de tragic de prietenul meu. Deseori mă întreb, dacă lucrurile s-ar fi putut întâmpla diferit în cazul în care am fi avut căi de producere a unei sticle prin care lumina să fie admisă în Chronotetannymenicon, dar ieşirea să-i fie oprită?

Aceasta însă rămâne în sarcina viitorului.

[*Originally published in „Interzone” Oct. 1993*]